

Очередыко С. В.,
аспірант,
спеціальність 051 «Економіка»,
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ
Науковий керівник:
Пилипенко О. О.,
к.екон.н., доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
ВНЗ «Таврійський національний
університет ім. В.І. Вернадського», м. Київ

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ БІЗНЕСУ «ДОСТУПНІ КРЕДИТИ 5-7-9 %» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Банківське кредитування є важливим елементом фінансової системи, що забезпечує стійкість підприємств і розвиток бізнесу. В умовах воєнного стану його роль зростає, адже кредити допомагають зберегти платоспроможність, поповнити обігові кошти та відновити виробництво.

Ефективність використання кредитних коштів значною мірою визначається відсотковою ставкою, що відображає вартість позикових ресурсів. Її рівень формує облікова ставка НБУ — ключовий інструмент грошово-кредитної політики держави. Висока ставка в Україні останніми роками зумовлена необхідністю стримування інфляції та підтримання курсової стабільності в умовах воєнного стану.

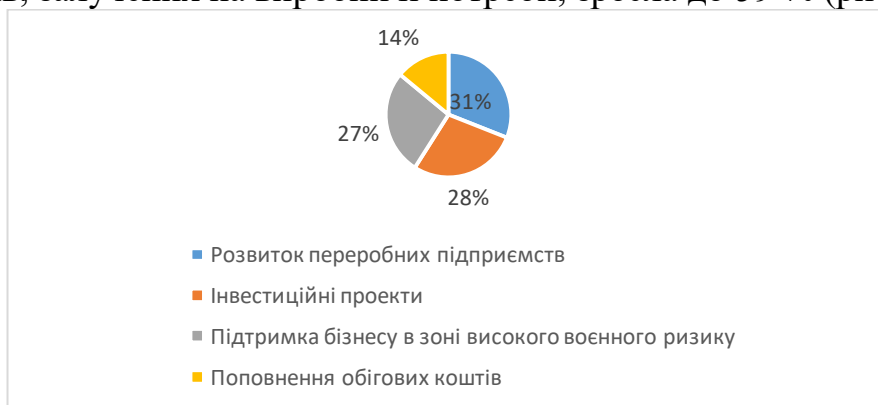
Облікова ставка в Україні станом на 23.10.2025 р. становить 15,5 %, що обмежує банківські ресурси для бізнесу роблячи банківські кредити занадто дорогими [1]. Для прикладу, в Польщі облікова ставка становить 5 % [2].

В умовах воєнного стану держава створює умови для підтримки ділової активності, реалізуючи програми доступного фінансування бізнесу. Серед ключових інструментів — державні гранти та програма «Доступні кредити 5-7-9 %», запроваджена у 2020 році для розвитку малого й середнього підприємництва, створення робочих місць та модернізації виробництва. Після початку повномасштабного вторгнення її адаптовано до воєнних умов, що дозволяє ефективно підтримувати підприємства в кризовий період.

Від початку дії програми «Доступні кредити 5-7-9 %» до 08.09.2025 р. видано 123,6 тис. пільгових кредитів на суму 422,8 млрд грн, з яких 333 млрд грн — у період воєнного стану [3]. Найактивніше кредитуються підприємства переробної галузі, агросектору та торгівлі, зокрема в регіонах підвищеного ризику — Чернігівській, Одеській, Харківській, Дніпропетровській і Київській областях [6]. Важливим рішенням КМУ стала тимчасова ставка 0 % для кредитів до 60 млн грн, що діяла до 14.03.2023 р. [4].

Основними напрямками фінансування за програмою «Доступні кредити 5-7-9 %» є цільове використання коштів на інвестиційні потреби та поповнення обігового капіталу.

Інвестиційні кредити за програмою «Доступні кредити 5-7-9 %» надаються терміном до 5 років під 7 % річних із можливістю зниження до 5 % за умови створення двох робочих місць; максимальна сума — 150 млн грн. Кредити для поповнення обігових коштів видаються на 3 роки під 7–9 % залежно від обороту підприємства, також із можливістю зниження ставки. З 30.04.2025 р. уряд обмежив максимальну суму таких кредитів до 5 млн грн, спрямовуючи підтримку на розвиток переробного сектору [5]. Після цього частка кредитів, залучених на виробничі потреби, зросла до 59 % (рис.1).

Рис. 1. Структура кредитів за програмою «Доступні кредити 5-7-9 %».

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Важливо відмітити, що участь держави в програмі «Доступні кредити 5-7-9 %» розвиває, підтримує та забезпечує ліквідність банківської системи України. Всього в програмі приймають участь 46 банків. Більшість виданих кредитів припадає на 3 державні банки: АТ КБ «ПриватБанк» - 38 % від всієї кількості виданих кредитів, АТ «Ощадбанк» - 13 %, АБ «Укргазбанк» - 4 % та інші банки мають частку 45 %.

Реальна відсоткова ставка значно вища ніж в програмі «Доступні кредити 5-7-9 %». Компенсація відсотків банкам відбувається через створений Фонд розвитку підприємства, який отримує кошти від Уряду України протягом 9 місяців [6].

Отже, Програма «Доступні кредити 5-7-9 %» стала одним із найефективніших інструментів державної підтримки малого та середнього бізнесу в Україні. Вона забезпечує підприємствам доступ до дешевих фінансових ресурсів, сприяє збереженню платоспроможності, модернізації виробництва та створенню робочих місць навіть в умовах воєнного стану. Її реалізація істотно зменшила фінансове навантаження на бізнес і стимулювала розвиток переробної промисловості. Подальше вдосконалення механізмів кредитування та розширення участі нових підприємств у програмі сприятимуть підвищенню фінансової стійкості суб'єктів господарювання та економічному відновленню країни.

Література:

1. НБУ. (2025). Постанова про збереження облікової ставки від 23.10.2025 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-pidvischiv-oblikovu-stavku-do-155>.
2. Narodowy Bank Polski. (2025). Press release from the meeting of the Monetary Policy Council held on 1-2 July 2025. Warszawa. URL: <https://nbp.pl/en/mpc-02-07-2025/>.
3. Міністерство економіки України. (2025). «Доступні Кредити 5-7-9 %»: 56,8 мільярда гривень отримали підприємці за держпрограмою від початку року. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/fc58076d-09d0-47ba-950b-a4a802f97f87>.
4. Кабінет Міністрів України. (2022). Зміни до програми «Доступні кредити 5-7-9 %»: підтримка посівної кампанії та активація підприємництва. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zmini-do-programi-dostupni-krediti-5-7-9-pidtrimka-posivnoyi-kampaniyi-ta-aktivaciya-pidpriyemnictva28032022>.
5. Кабінет Міністрів України. (2025). «Зміни в програмі «Доступні кредити 5-7-9 %» допомогли спрямувати на розвиток виробництва близько 60 % нових кредитів». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zminy-v-prohrami-dostupni-kredyty-5-7-9-dopomohly-spriamuvaty-na-rozvytok-vyrobnytstva-blyzko-60-novykh-kredytiv>.
6. Міністерство економіки України. (2025). Уряд перерахував 1,7 млрд грн для компенсації відсотків за програмою «Доступні Кредити 5-7-9 %». URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/c7d104ce-bb5a-40d0-9c56-47d97304a10d>.

Павлова О. В.,

к.екоп.н., доцент,

доцент кафедри маркетингу,

менеджменту та економіки

Економіко-технологічного інституту

імені Роберта Ельворті, м. Кропивницький

Алексєєва Л. М.,

старший викладач кафедри маркетингу,

менеджменту та економіки

Економіко-технологічного інституту

імені Роберта Ельворті, м. Кропивницький

ТРАНСФОРМАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ ПІД ВПЛИВОМ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Однією з ключових проблем у період поширення концепції boundaryless world («світ без кордонів») є необхідність для менеджерів долати суперечність